

23-7-1996. ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΔΟΛΟΦΟΝΕΙ ΤΟΝ ΑΝΑΡΧΙΚΟ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟ ΜΑΡΙΝΟ

ΜΙΚΡΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΣΥΝΤΡΟΦΟ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟ ΜΑΡΙΝΟ

” Όλα τα ρολόγια δείχνουν τους ανέμους που θάρθουν...”

Ο θάνατος είναι στοιχείο της ζωής .Ότι υπάρχει πεθαίνει και γίνεται κάτι καινούριο . Αναρχικοί και μη , όλοι πεθαίνουμε . Ο θρήνος για την απώλεια συντρόφων , φίλων , αγαπημένων ανθρώπων είναι φυσιολογικός . Ο θρήνος για την απώλεια του οικείου είναι εκδήλωση της ανθρώπινης ευαισθησίας . Ωστόσο , ο ανθρωπισμός των αναρχικών μπορεί να χωρέσει κάθε οδύνη , εισάγοντας τους φυσικά μέσα στο καζάνι των συγκεκριμένων καταστάσεων , αλλά κοιτάει βαθιά στα κοινωνικά και ιστορικά θεμέλια και στις παρούσες υλικές συνθήκες της οδύνης , αναζητώντας πρακτικές απαντήσεις συνεπείς σε μια γενική προοπτική απελευθέρωσης από την τυραννικότητα .

Η σχέση με τον θάνατο βρίσκεται στον πυρήνα κάθε κοινωνίας . Το κράτος επιχειρεί να ελέγχει τη ζωή κατέχοντας ισχύ πάνω στον θάνατο των υπηκόων του , των ξένων , των εχθρών του και των αρνητών του . Από την κοινή εμπειρία αυτού του καθεστώτος φόνων και τρόμου αναδύεται σε κάθε ατομική συνείδηση ένα υπαρξιακό δίλλημα , μια αναπόφευκτη επιλογή : η παραγνώριση της βαρβαρότητας , η σύμπλευση με το νόμο και η συναίνεση ή και συμμετοχή στις διακλαδώσεις αυτού του απάνθρωπου πολιτισμού ή η εξέγερση και η ηθική στράτευση στον αγώνα ενάντια στην εξουσία .

Αποτιμώντας μια ζωή και το τέλος της , σημασία έχει πως έζησε , πως πέθανε και γιατί . Για τους συντρόφους ενός δολοφονηθέντος αναρχικού επαναστάτη η επιφανόμενη προσωπική τραγωδία είναι ένα μορφόπλασμα , μια οριακή εκδοχή , της επίθεσης του κράτους ενάντια στην αναρχία και στον κοινωνικό και πολιτικό ανταρτισμό . Ακόμα , η επίκληση του τραγικού λειτουργεί ως ενοχική καταφυγή της εντός συμβάσεων πολιτικής τοποθέτησης , η οποία παρατηρεί τις κρατικές εκτελέσεις τηλεματικά ? υποπροϊόν της διαλυτικής εσωτερίκευσης της κρατικής επίθεσης. Η διαδρομή και ο θάνατος του Χριστόφορου Μαρίνου μας διδάσκουν στην πάλη ενάντια στην εξουσία . Υπό το πρίσμα μιας αναφοράς που οφείλει να συμβάλει στη συνέχεια των αντικρατικών και εξεγερσιακών αγώνων η αναμόχλευση των αντιπαραθέσεων του παρελθόντος είναι άγονη . Αλλά το παρόν μας είναι η αιτιατή προβολή του παρελθόντος μας και οι ρήξεις με τις αδιέξοδες καταβολές μας γίνονται με την ιστορική συνείδηση παρούσα .

Θα μπορούσε κάποιος να εξιστορήσει τη ζωή του Χριστόφορου , όπως θα μπορούσε να γίνει για κάθε αγωνιστή , σαν περιπέτεια δράσης . Τέτοιες αφηγήσεις του βίου αναρχικών , παρανόμων , επαναστατών υπάρχουν αρκετές . Η ανάγνωση τους ενισχύει το φρόνημα των συντρόφων , οξύνει τη φαντασία και συχνά προσφέρει πρακτικές ιδέες . Οι πληροφορίες όμως που αφορούν στο κοινωνικό , στο πολιτικό και στο οργανωσιακό υπόβαθρο της εποχής, του δραστικού περιβάλλοντος και των πράξεων των πρωταγωνιστών είναι στις περισσότερες περιπτώσεις φτωχές . Έτσι , ο ενθουσιασμός και η συγκίνηση που προσφέρουν δίνουν ελάχιστα αντικειμενικά κριτικά , οπότε και αποφασιστικά εφόδια , αφήνοντας τη γεύση του απόμακρου . Αμέτρητα επεισόδια της αντικρατικής και της αντικαπιταλιστικής δράσης παραμένουν και θα παραμένουν εσαεί αμαρτύρητα , αυξανόμενα , καθώς ο αγώνας επεκτείνεται . Άλλωστε , ο πολιτικός βίος του Χριστόφορου Μαρίνου είναι πολύ πρόσφατος και τα σημάδια που χάραξε η εποχή του και ο ίδιος ως μέρος της τα μεταφέρουμε στο μέλλον . Αντί να μιλήσουμε για τραγωδίες ή για μύθους , ας μιλήσουμε για την ζωντανή πολιτική ιστορία μας .

Την δεκαετία του '80 , τότε που ο Χριστόφορος μπαίνει στον κοινωνικό αγώνα , ο κόσμος της αναρχίας στην Ελλάδα είναι ένα εργαστήριο ιδεών και δράσεων . Ζυμώνονται διαφορετικές αναφορές σε κοινές βάσεις . Ο καταστασιασμός , που είχε έντονη επιρροή στους ανθρώπους που πρώτοι ξαναέφεραν την αναρχία στην Ελλάδα , η ευρωπαϊκή και αμερικάνικη αντικουλτούρα , η σύγχρονη μαρτυρία των αριστερών αντάρτικων πόλης και των αντιαποικειακών κινημάτων , ο παραδοσιακός ταξικός αναρχισμός και η ελευθεριακή-κοινοτιστική κουλτούρα συνδιαλέγονται σε ένα έδαφος ελεύθερο από δογματικούς περιορισμούς , όπως αντίθετα συνέβαινε παγκοσμίως στα ιεραρχούμενα πεδία των μεταπολεμικών αριστερών και νεοαριστερών κινημάτων και των γραφειοκρατικών αναρχικών οργανώσεων . Με την άμεση μνήμη της εξέγερσης του '73 και το εμφυλιοπολεμικό πνεύμα κοινωνικά έκδηλο , ο εξεγερτισμός και η απόρριψη του πασιφισμού ήταν σχεδόν γενικές παραδοχές . Το πάθος , ο αυθορμητισμός και η αλληλεγγύη εκφραζόντουσαν με όλους τους τρόπους και η ειλικρίνεια τους γεννούσε ποικίλλα οργανωτικά εγχειρήματα . Σ' αυτό το κλίμα

γίνονται δυο πανελλαδικά συνέδρια και αποπειράται η ομοσπονδοποίηση των αναρχικών . Η Ένωση Αναρχικών είναι γεγονός . Κάποιοι απέχουν είτε διότι αντιτίθενται στην ιδέα της γενικής πολιτικής οργάνωσης των αναρχικών είτε διότι παρότι συμφωνούν με την αναγκαιότητα της , διαβλέπουν την επικράτηση συγκεντρωτικών ελεγκτικών τάσεων . Είναι ο καιρός που το ΠΑΣΟΚ έχει εξαντλήσει τις στρατηγικές μαζικής αφομοίωσης της αριστεράς και του αριστερισμού στον κρατικό μηχανισμό και τις στρατηγικές εξαγοράς μεγάλης μερίδας του πληθυσμού και ξεκινάει μια άγρια οικονομική και κατασταλτική επίθεση στην κοινωνία .

Ο Χριστόφορος γίνεται δραστήριο μέλος της Ένωσης . Διότι αντιλαμβάνεται την υπόθεση της ατομικής και κοινωνικής απελευθέρωσης ως έργο σοβαρό σε ένα πολιτισμικό περιβάλλον άγριας αντιπαράθεσης δυνάμεων . Τα οράματα δοκιμάζονται στον δρόμο μέσω της πολιτικής, κοινωνικής και δραστηκής οργάνωσης τους . Και σ' αυτό το πλαίσιο τοποθετεί τη σχέση των αναρχικών με την παρανομία και με τα όπλα . Αλλά το περιρρέον κλίμα εκείνης της μερίδας της Ένωσης που έχει επιλέξει να προωθήσει αυτές τις ιδέες χάσκει μεταξύ της συνωμοτικότητας και της θεαματικότητας , μεταξύ της υπεροψίας και της κωμικότητας , μεταξύ της δηλούμενης σοβαρότητας και της εφαρμοσμένης αφροσύνης . Οι πολέμιοι αυτής της κατάστασης είναι πολλοί , εντός και εκτός της Ένωσης . Όμως , κανείς δεν μπορεί να δώσει έναν διαφορετικό γενικό προσανατολισμό . Όταν μια ομάδα επιβάλλεται πάνω σε ένα σύνολο , η ομάδα πράττει όπως καταλαβαίνει . Το αδιέξοδο βρίσκεται στην αδυναμία του συνόλου να αναπτύξει διεργασίες αυτοοργάνωσης . Έτσι , το έδαφος για τα επερχόμενα πλήγματα στους αναρχικούς ήταν προετοιμασμένα . Και ο συγκεντρωτισμός μπορούσε να φέρει μόνο την πολυδιάσπαση , αναπαράγοντας την τάση του μικροπολιτικού ελέγχου και με την μορφή της ιδεολογικής περιχαράκωσης .

Η στιγμή της οριακής κρίσης έρχεται σε τυχαίο χρόνο το 1987 . Δυο συναγωνιστές , ο Μιχάλης Πρέκας και ο Χριστόφορος Μαρίνος, μια νύχτα στην Καλογρέζα , αντιλαμβάνονται ότι εγκλωβίζονται από αστυνομικές δυνάμεις που καταφθάνουν στην περιοχή μετά από τηλεφώνημα αγνώστου ρουφιάνου , ο οποίος ενημερώνει για απόπειρα απαλλοτρίωσης σε κρατικό αυτοκίνητο που διαθέτει ασύρματο , αποφασίζουν να μπου σε ένα διαμέρισμα , παρόντων των κατοίκων του . Ο τρίτος , ο Κλέαρχος Σμυρναίος , κρύβεται άοπλος κάτω από ένα αυτοκίνητο , όπου και τον βρήκαν οι μπάτσοι αργότερα . Οι δυο καταδιωκόμενοι αντιμετωπίζουν τους ανθρώπους που συνάντησαν διαλλακτικά , ελπίζοντας στην κατανόηση τους ? δεν τους συμπεριφέρονται σαν σε ομήρους , δεν έχουν ούτε τα πρόσωπα τους καλυμμένα . Ο πατέρας της οικογένειας του διαμερίσματος αφήνει τα παιδιά του και την γυναίκα του μαζί με τους οπλισμένους αναρχικούς και με το πρόσχημα ότι θα προετοίμαζε το αυτοκίνητο του για να τους φυγαδεύσει ειδοποιεί την αστυνομία . Ο Μαρίνος και ο Πρέκας περικυκλώνονται από δολοφόνους της «ειδικής κατασταλτικής αντιτρομοκρατικής μονάδας» οι οποίοι έχουν πολιτική εντολή να τους εκτελέσουν στην πρώτη ευκαιρία . Ο Μιχάλης Πρέκας διστάζοντας την οριακότητα του διακυβεύματος αρνείται να παραδοθεί και αφού έχουν προστρέξει οι

τηλεοπτικοί σταθμοί , τους οποίους και ο ίδιος έχει καλέσει μέσα από το διαμέρισμα «για να δουν όλοι πως πεθαίνουν οι αναρχικοί» , κάνει την τελευταία συμβολική κίνηση του , εξέρχεται σε ένα μπαλκόνι κι εκεί τον εκτελούν . Μετά ο Χριστόφορος παραδίνεται.

Το κράτος είχε προαποφασίσει να χτυπήσει τους αναρχικούς , με όση ισχύ θα χρειαζόταν ώστε να επαναθεμελιώσει την απωλεσθήσα κυριαρχία του , για να αποτρέψει την προοπτική ενδυνάμωσης τους και να ανακόψει την αναπτυσσόμενη κοινωνική δυναμική της αντιεξουσίας και του αντικρατισμού . Με τη δολοφονία του Μιχάλη Πρέκα , ένας δημόσιος τελετουργικός θεσμικός φόνος , το κράτος, έδειξε απροκάλυπτα σε όλους τι επιφυλάσσει για τους εχθρούς του . Το μήνυμα καταγράφηκε στο συλλογικό υποσυνείδητο της κοινωνίας και της αναρχίας , που είναι η απελευθερωτική έκφραση της πρώτης , βαραίνοντας τη διαλεκτική του αγώνα για τα είκοσι χρόνια που ακολούθησαν . Η αντιπαράταξη στην ένοπλη ισχύ του κράτους , στην βάση όλων των θεσμών του , γίνεται μη τόπος , περνάει στη σφαίρα της ουτοπίας και η υπόθεση της επανάστασης , που τρεφόταν στο συλλογικό φαντασιακό των αγωνιζόμενων ανθρώπων από το '73 , μετατίθεται προς ένα αόριστο μέλλον .

Η έπαρση της προηγούμενης περιόδου κατέρρευσε ακαριαία . Ο ελιτισμός που πριόνιζε τους συντροφικούς και κοινωνικούς αρμούς των αναρχικών μετατράπηκε σε μια κούρσα κινητοποίησης θεσμικών παραγόντων και ασήμαντων αριστερών οργανώσεων , για την υπεράσπιση των δυο συλληφθέντων που βρέθηκαν στην φυλακή . Γιατί αν η αποσπασματική υποκειμενικότητα υπερτιμά τον εαυτό της σε σχέση με την κοινωνική δυναμική και με το συλλογικό πολιτικό περιβάλλον της , όταν έρχεται η «στραβή» προσπαθεί να σώσει το τομάρι της και όντας υπόλογη απέναντι στους διωκόμενους συντρόφους , αφού πριν προβαλλόταν ως παντοδύναμη , προκειμένου να μειώσει τις προσωπικές συνέπειες της ήττας δεν έχει αναστολές να ξεπουλήσει τους κεκτημένους ρηξιακούς όρους τους αγώνα και να δώσει χώρο σε μηχανισμούς που υπάρχουν για να επιβεβαιώνουν την κρατική , δολοφονική , νομιμότητα και να ενσωματώνουν αγωνιζόμενους ανθρώπους σε θεσμικές διαδικασίες . Τότε ακριβώς εισέβαλλε η αριστερά των «δικαιωμάτων» και οι ανθρωπιστές της εξουσίας σε πεδία κοινωνικού αγώνα , που είχαν ανοιχτεί με την άμεση δράση και την αυτοοργάνωση και εγκαταστάθηκαν .

Η τροπή των επακόλουθων της δολοφονίας του Μιχάλη Πρέκα είναι διαλυτική για την Ένωση Αναρχικών . Ένα πλήθος συντρόφων αποχωρεί συλλογικά , αρνούμενων να συναινέσουν στην απονομηματοδοτημένη και επιζήμια υπό τα πρίσμα του αντικρατικού-αντικαπιταλιστικού , ταξικού και εξεγερσιακού αγώνα , διαχείριση του πλήγματος . Ο κατακερματισμός όμως συνεχίζεται . Αποχωρήσεις και δημιουργία νέων σχημάτων , σχισματικών ως προς τα προηγούμενα , συμβαίνουν αλυσιδωτά μέχρι το '90 . Η Ένωση πλέον είναι μια από τις πολλές ομάδες . Ο σχεταρισμός που απλώθηκε , εδραζόμενος σε ιδεολογικές διαφωνίες , σε

προσωπικές διαμάχες και σε ασύμπτωτες πολιτικές επιλογές , έγινε το περίγραμμα του οργανωμένου αναρχικού χώρου , αναπαραγόμενος μέχρι σήμερα . Προϊόν αυτού του παρελθόντος είναι η δύστοκη τάση αυτοπεριχαράκωσης πολλών συντρόφων , με την μορφή της εύκολης καταφυγής , στις εύστοχα λεγόμενες ομάδες συγγένειας (που είναι η βάση της αντιεξουσιαστικής κοινότητας) , ανεξάρτητα από τον αν είχαν ζήσει τα γεγονότα εκείνης της εποχής . Εκδήλωσή της ήταν η άρνηση ενός διόλου ευκαταφρόνητου κομματιού των αναρχικών να συγχροτιστούν κατά την εξέγερση του Δεκέμβρη του 2008 με το υποπρολεταριάτο που συμμετείχε στην σύγκρουση και σε εγχειρήματα αυτοοργάνωσης (με επίκεντρο την κατάληψη του πολυτεχνείου) , με εξεγερμένους των οποίων η δράση ήταν η ακρότατη αιχμή της εξέγερσης και του οποίου η βιωματική ταξική πολιτική συνείδηση του επέτρεπε να κατανοήσει την εξέγερση σαν ένα άλμα στην προοπτική μιας επανάστασης . Παράγωγα της ίδιας κουλτούρας είναι η αντίληψη που εντοπίζει την δράση των αναρχικών αποκλειστικά στο δίπολο της προπαγάνδας και της αυτοδιάχυσης τους μέσα στην εξέγερση , όπως επίσης η αντίληψη που θεωρεί ότι η υπαρξιακή , κοινωνική και πολιτική ταυτότητα μας είναι επικοινωνιακά προσφορότερο να καλύπτεται μέσα σε κοινωνικές τοπικότητες . Αυτές οι αντιλήψεις , τον Δεκέμβρη και έπειτα , αντιπάλωσαν με μανία τις απόπειρες μαζικής συγκροτημένης καθόδου των αναρχικών στον δρόμο . Πρόκειται για σύγχυση μεταξύ της ιδέας της κοινωνικής διάχυσης της αντιεξουσίας και της εξέγερσης , που απαιτεί μια συνεκτική αντιθεσμική-αντικρατική πολιτική τοποθέτηση , ευθυτενώς προτασόμενη σε κάθε κοινωνικό πεδίο ανταγωνισμού , και της ιδέας της αυτοδιάχυσης μέσα στους αγώνες , ακολουθώντας πρωτοβουλίες άλλων κοινωνικών ή και πολιτικών υποκειμένων , που σήμαινε αυτοδιάλυση της αναρχίας . Με την πτώση της μεγαλεπίβολης απόπειρας ομοσπονδιοποίησης των αναρχικών , όπως καταγράφηκε ιστορικά από την πορεία της Ένωσης , επήλθε μια λογική αντιστροφή στις σημασιοδοτήσεις ορισμένων λέξεων . Κάθε ιδέα οργανωσιακής δικτύωσης και στρατηγικής ενότητας στιγματίστηκε ως συγκεντρωτισμός , γραφειοκρατία , δυσκαμψία , ενώ ότι ιστορικά έχει αναδειχθεί ως κομματισμός , η αυτοαναφορικότητα , η πολιτική αυτοτέλεια και η ιδεολογική αυτεπίταση αντιμαχόμενων κομματιών του κόσμου της ανατροπής κατοχυρώθηκε ως εγγύηση ελευθερίας και στοιχείο αυτοκαθορισμού και αυτοοργάνωσης .

Παρά τα προβλήματα τους οι αναρχικοί στα επόμενα χρόνια επέμειναν στην δράση τους και στο άνοιγμα μετώπων κοινωνικής σύγκρουσης . Η κατάληψη του πολυτεχνείου τον Γενάρη του 1990 , μετά από εκτεταμένες συμπλοκές με τα ματ , με αφορμή την αθώωση του μπάτσου Μελίστα , δολοφόνου του Μιχάλη Καλτεζά και το παράλληλο κύμα μαθητικών καταλήψεων σηματοδοτούν μια νέα εποχή . Εμφανίζονται νέοι σύντροφοι , οι οποίοι επιχειρούν να αυτοοργανωθούν πολιτικά με νέα σχήματα . Αρχίζει να δοκιμάζεται η λογική της διασποράς στον κοινωνικό χωροχρόνο βίαιων επιθέσεων στα σύμβολα και στα εργαλεία της κυριαρχίας , περαιούμενες με στοιχειώδη μέσα . Ενώ παράλληλα αναπτύσσεται το ρεύμα των πολιτικών καταλήψεων στέγης . Την δράση την παρακολουθεί ένας πλούσιος θεωρητικός διάλογος . Η αναρχία αναζητεί την διαύγεια της και απλώνει την παρέμβαση της στο κοινωνικό γίγνεσθαι . Την χρονιά '90-'91 γενικεύονται οι μαθητικές καταλήψεις , με υπόβαθρο την αντιεξουσία και

την εχθρότητα προς κάθε μηχανισμό καταστολής . Τον Γενάρη του '91 ξεσπάνε οι μαζικότερες συγκρούσεις από το 1973 . Για κάποια χρόνια ακόμα στα σχολεία γεννιούνται εστίες αντιθεσμικού εξεγερσιακού αγώνα . Και επιπλέον αναδύονται γεγονότα σε εργατικούς και τοπικούς αγώνες .

Ο Χριστόφορος , αφού έχει βγει από την προφυλάκιση , παραμένει στην Ένωση και συνεχίζει την δράση . Όντας διωκόμενος διαφεύγει σε άλλη χώρα , απ' όπου τον απαγάγουν κρατικοί μηχανισμοί και τον μεταφέρουν στην Ελλάδα . Φυλακίζεται πάλι για ένα διάστημα . Ο κύκλος της Καλογρέζας τυπικά κλείνει με την δίκη του Κλέαρχου Σμυρναίου και του Χριστόφορου Μαρίνου και την αποφυλάκιση του Χριστόφορου . Πολιτικά όμως , το κράτος δεν έχει ικανοποιήσει ακόμα τις προθέσεις του απέναντι σε έναν στοχοποιημένο αρνητή του .

Συνεπής στην ιδέα της Ένωσης , πιστός στους συντρόφους του , αλλά και μέτοχος της αντίληψης του πολιτικού διευθυντηρίου και δέσμιος της ως καλός στρατιώτης , στέκεται στο δρόμο όπου αντιλαμβάνεται και αισθάνεται ότι είναι καθήκον του . Παρά τον μικροπολιτικό περίγυρό του συνομιλεί ελεύθερα και χτίζει συνεργατικές προοπτικές όποτε του δίνεται ευκαιρία με κάθε σύντροφο που συναντάει , ακόμα κι αν οι σχέσεις τους ήταν κριτικές . Συμμετέχει ενεργά σε ανοιχτές συνελεύσεις , ταπεινά συμπράττει με παλιούς και νέους συντρόφους στην κάθε αναγκαία λεπτομέρεια της κοινωνικής παρέμβασης και της επιθετικής δράσης και στέφεται στην πρώτη γραμμή της σύγκρουσης όποιο κι αν είναι το επίπεδο της βίας , αντίθετα στην λογική του βετερανισμού . Στον προσωπικό του χρόνο ασκείται και καλλιεργεί την σκέψη του , μελετώντας με ευρύτητα θεμάτων και επόψεων . Ο θεωρητικός συλλογισμός του ισορροπούσε στην ίδια σφαίρα εντελώς αντιδιαμετρικές αναφορές , όπως το σημασιολογικό πλαίσιο του Κορνήλιου Καστοριάδη , που περιστρέφεται γύρω από την ιδέα του κοινωνικού φαντασιακού και την πρόταξη της άμεσης δημοκρατίας , από την μια μεριά και την πραγματολογική ιστορική και φιλοσοφική κριτική του Παναγιώτη Κονδύλη , που αποδομεί κάθε ιδεολογία , από την άλλη μεριά . Και πάντα σταθερά πορευόμενος στην κεντρική γραμμή της αναρχίας .

Η στιγμή για μια νέα απόπειρα εξοντωτικής φυλάκισης του συντρόφου έρχεται το 1995 με την σύλληψη από την κρατική ασφάλεια κάποιων πρώην κρατουμένων κι ενός οργανωμένου πασόκου με την κατηγορία της συμμετοχής σε μια ληστεία , στην οποία σκοτώθηκε ο ταμίας . Για να αποδιώξουν την ευθύνη του φόνου ορισμένοι από τους συλληφθέντες δέχονται να υπογράψουν το σενάριο της ασφάλειας , αποδίδοντας τον ψευδώς στον Μαρίνο . Οπότε , ο Χριστόφορος βρίσκεται πάλι προφυλακισμένος , απρόσμενα . Αυτήν την φορά όμως , το κλίμα είναι καθοριστικά διαφορετικό . Στον σχεταρισμένο χώρο των αναρχικών έχουν ενσταλαχθεί η συκοφαντία , η μηνσίκακη απαξία και η ίντριγκα . Τον κρατούμενο και σοβαρά διωκόμενο αναρχικό τον υπερασπίζονται ελάχιστοι σύντροφοι και ο μικρός κύκλος των κατά σύμβαση , όπως αποδείχθηκε λίγο αργότερα , στενών συντρόφων και φίλων του . Σε θέση αδυναμίας , υπόκειται το μένος της πλειονότητας του χώρου και των περιχώρων του . Εμμέσως ή ευθαρσώς

πολλοί αποδέχονται το σενάριο της ασφάλειας . Εμπράκτως δρομολογούν την εξόντωσή του αρνούμενοι οποιοδήποτε ψήγμα αλληλεγγύης προς έναν άνθρωπο που βρίσκεται στο στόχαστρο του κράτους ως εχθρός του , την ίδια στιγμή που γίνονται κινητοποιήσεις για την υπεράσπιση άλλων κρατουμένων .

Πάραυτα , ο Χριστόφορος πραγματοποιεί την πιο σκληρή μεταδικτατορικά και μέχρι σήμερα απεργία πείνας . Αφού έφτασε τρεις φορές στα όρια του θανάτου , πέφτοντας σε κώμα και επανερχόμενος με την άμεση φαρμακευτική παρέμβαση των γιατρών , μεταφέρθηκε υπό κράτηση στο σπίτι του και τελικά αφέθηκε με περιοριστικούς όρους . Η υγεία του όμως είναι κλονισμένη . Η αποφασιστικότητα του και η αισιοδοξία του είναι αλώβητες , αλλά αντιμετωπίζει δυσάρεστα αντικειμενικά προβλήματα . Κανένας αγωνιστής δεν έχει νικήσει σε σοβαρή απεργία πείνας χωρίς κόστος . Οι πολιτικοί και οι δικαστές ξέρουν να υπολογίζουν τους συσχετισμούς ισχύος στον κοινωνικό ανταγωνισμό , αλλά δουλειά τους είναι να εκδικούνται και δεν χαρίζονται ? ποτέ δεν βιάζονται να χάσουν τους αιχμαλώτους τους . Το αντίτιμο για την απελευθέρωση του Μαρίνου ήταν βαρύ . Και έξω από την φυλακή βρίσκει την γενικευμένη εχθρότητα . Οι άνθρωποι που τους θεωρούσε συντρόφους του τον αποτιμούν τώρα ως καμένο χαρτί , όπως πολλοί άλλοι που επί χρόνια διαψεύδονταν από την πράξη ενός αναρχικού επαναστάτη που δεν παροπλίστηκε ποτέ . Στον μυωπικό μικρόκοσμο μιας κουλτούρας που αντιλαμβάνεται τους ανθρώπους ως εργαλεία και στην διάχυτη συνωμοσιολογική φαντασιοπληξία οι αγωνιστές έχουν ημερομηνία λήξης . Αντιθέτως , στα πεδία της σύγκρουσης με το κράτος κάθε μάχη δίνει την θέση της στις επόμενες . Για όποιον , όπως έκανε ο Χριστόφορος , ακολουθεί ηθικές υπαρξιακές επιλογές που τον εντάσσουν αδιαπραγμάτευτα στην πλευρά του αγώνα για κοινωνική απελευθέρωση , δεν υπάρχει τόπος ιδιωτικής απόσυρσης ικανός να χωρέσει την συνείδηση του . Και του Χριστόφορου η συνείδηση ήταν φορέας των οριακών πολιτικών διλλημάτων που ορθώθηκαν μετά την κρατική δολοφονία ενός συντρόφου , του Μιχάλη Πρέκα . Όχι μόνο δεν θα μπορούσε να δεχτεί την πολιτική αυτοεξορία του , αλλά δεν μπορούσε να έχει καμία εκτίμηση προς την συνθηκολόγηση με την θεσμικότητα και με τη νομιμότητα που έχουν επιβάλει τα όρια τους με αίμα και τρόμο .

Σ'αυτήν την πολιτική και προσωπική κατάσταση ο Χριστόφορος έρχεται σε διαμάχη και με το οικείο περιβάλλον του . Και τελικά καταδίδεται στο κράτος για τον τραυματισμό ενός μπάτσου, με την μεσολάβηση ενός μηχανισμού δικηγόρων και επαγγελματιών της «αντι-καταστολής» . Σπάει τους περιοριστικούς όρους και φεύγει για ταξίδι , με πλοίο . Εκεί τον εντοπίζουν ασφαλίτες . Επιστρέφει στον Πειραιά , παραμένοντας στην καμπίνα του , δίχως να αποβιβαστεί αλλού . Στο λιμάνι τον περιμένουν επαγγελματίες δολοφόνοι της ε.κ.α.μ. και της αντιτρομοκρατικής υπηρεσίας . Όταν έδεσε το πλοίο η σύντροφος του κατέβηκε πρώτη . Πριν βγει ο Χριστόφορος , οι μπάτσοι εισέβαλαν στην καμπίνα και τον εκτέλεσαν με μια σφαίρα στο κεφάλι .

Το κράτος αμέσως ανακοίνωσε τον θάνατο του , ως αυτοκτονία . Παρότι οι δηλούμενες διαδικασίες και πράξεις των εκτελεστών ήταν παράτυπες , τα προβαλλόμενα σενάρια πασιφανώς παράλογα κι είχε γίνει έντονη προσπάθεια να μπερδευτούν τα αντικειμενικά ίχνη του γεγονότος . Οι πολιτικά υφέρποντες , όλων των χώρων , βολεύτηκαν αμέσως με την εκδοχή της αυτοκτονίας . Το κράτος καθάρισε τα ελεγχόμενα οικοσυστήματα τους από έναν ανεπιθύμητο . Η διαβολή της αξιοπρέπειας του συντρόφου επιτείνεται μετά τον θάνατο του . Η απαξίωση δανείζεται την ψυχιατρική γλώσσα . Ο αγωνιστής χαρακτηρίζεται τραγικός ασθενής , λόγω της απεργίας πείνας και έπειτα , όντας τραγικός σε όλη του την ζωή, καταλήγει αυτόχειρας . Ορισμένοι προσέτρεξαν να υπερασπιστούν δημοσίως και εγγράφως αυτήν την σταλινικών προδιαγραφών επιστημονικοφανή δικαιοκρίση , που ήταν το παραπέτασμα της ολοκλήρωσης μιας τρομοκρατικής επιχείρησης του κράτους που είχε ξεκινήσει την προηγούμενη δεκαετία με έναν άλλο πολιτικό φόνο . Αν και υπήρχαν τα στοιχεία που αποδείκνυαν ότι ο θάνατος του Χριστόφορου ήταν δολοφονία , κανείς δραστηριοποιούμενος εντός ή πέριξ του θεσμικού πεδίου δεν είχε λόγο να αποκαταστήσει την μνήμη ενός ανθρώπου ο οποίος συμβόλιζε την άβυσσο που χωρίζει την αναρχία από τον κτηνώδη κόσμο της εξουσίας .

Η δολοφονία του Μιχάλη Πρέκα ήταν ένα κραυγαλέο μήνυμα . Η απειλή εσωτερικεύτηκε πολιτικά στον κόσμο της αντίστασης . Η δολοφονία του Χριστόφορου Μαρίνου ήταν επίσης ένα κραυγαλέο μήνυμα προς όλη την κοινωνία ? η τελευταία φράση του προηγούμενου μηνύματος . Ωστόσο , το κράτος την δεύτερη φορά δεν χρειαζόταν να ξεβολέψει όσους χώνεψαν το πρώτο μήνυμα . Στην δημοκρατία οι μηχανές του τρόμου δουλεύουν σε πρώτο πλάνο , δουλεύουν και υπό την κάλυψη των κυκλοφορούντων προσχημάτων .

Τα επόμενα χρόνια η οργανωμένη παρουσία των αναρχικών συστέλλεται . Η κοινωνική δυναμική της αναρχίας όμως είναι υπεράνω επιμέρους τελμάτων . Σιγά σιγά οργανώνονται νέοι άνθρωποι . Οι μαζικές συγκρούσεις με τα ματ στις αντιπολεμικές διαδηλώσεις ύστερα από τις μάχες της Γένοβας και του Σιάτλ , ήταν η πρώτη έκλαμψη μιας νέας εποχής . Η μετωπική επίθεση του «μαύρου» μπλοκ στο μητροπολιτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης τον Ιούνιο του 2003 , η σύντομη , αλλά άγρια σύρραξη με την πανστρατιά των αστυνομικών δυνάμεων που θα το προστάτευαν στο αποκορύφωμα των κινητοποιήσεων ενάντια σε μια σύνοδο της ευρωπαϊκής ένωσης και η απελευθέρωση όλων των συλληφθέντων στην συνέχεια , ήταν αιχμιακές εκφράσεις ενός κύματος αντιστάσεων που ήδη φούσκωνε . Το επόμενο διάστημα νέες ομάδες , κοινωνικά στέκια και καταλήψεις φυτρώνουν σε γειτονιές και σε πόλεις . Στις διαδηλώσεις που καλούν αναρχικοί συμπορεύονται πολλές εκατοντάδες έως και χιλιάδες άνθρωποι , με πρώτο παράδειγμα την αντιφασιστική πορεία που ήταν απάντηση στην επίθεση που είχε δεχτεί η αναρχική κατάληψη της Λέλας Καραγιάννη και συνέχεια της μάχης που έδωσαν οι σύντροφοι με τους φασίστες . Μετά την ολυμπιάδα του 2004 τα δυο εκτεταμένα συστήματα παρακολούθησης στην Αθήνα καταστρέφονται σχεδόν ολοκληρωτικά με εκατοντάδες μαζικές ή καταδρομικές δράσεις (αργότερα αποκαταστάθηκε το ένα) . Οι εμπρηστικές επιθέσεις κατά

κρατικών και καπιταλιστικών στόχων πολλαπλασιάζονται και διαχέονται σε όλη την χώρα . Στα εξάρχεια οι συμπλοκές με τα ματ παίρνουν τον χαρακτήρα συχνής άσκησης . Ανοίγονται μέτωπα τοπικών αντιστάσεων τα οποία εμπνέονται από τις αντιλήψεις των αναρχικών και από τα παραδείγματα τους . Οι αναρχικοί πρωτοστατούν στα μέτωπα αγώνα για την υπεράσπιση της φύσης . Παράλληλα , σχηματίζονται σωματεία και εργατικές πρωτοβουλίες , υιοθετώντας αντιεξουσιαστικές ιδέες . Η ανάκαμψη του αντικρατισμού , του εξεγερσιακού κλίματος και της αυτοοργάνωσης ήταν αποτέλεσμα της ασίγαστης εργασίας αγωνιστών που δεν παραιτήθηκαν στις δύσκολες περιόδους . Αλλά η υπέρβαση των ελλειμματικών καταβολών μας ήρθε με την δραστηριοποίηση ανθρώπων που δεν είχαν επαφή με την προηγούμενη δεκαετία .

Στην δωδεκαετία που διανύσαμε από τον θάνατο του Χριστόφορου οι αστυνομικοστρατιωτικοί μηχανισμοί του κράτους δολοφόνησαν πολλούς ανθρώπους . Μετανάστες , κρατούμενους , τσιγγάνους , νεολαίους και παράνομους . Το 2005 , μπάτσος , σωματοφύλακας πολιτικού του ΠΑΣΟΚ , τραυμάτισε έναν σύντροφο μέσα στο πολυτεχνείο . Σ' αυτήν την πρόκληση η άμεση απάντηση ήταν η πολύωρη ομηρία πρώην υπουργών και άλλων κρατικών παραγόντων μέσα σε αίθουσα του πολυτεχνείου . Το φθινόπωρο του 2008 σε κινητοποίηση των αγωνιζόμενων ενάντια στην καταστροφή της Λευκίμμης στην Κέρκυρα , από την επιχειρούμενη έναρξη λειτουργίας ενός ΧΥΤΑ , τα ματ προκάλεσαν τροχαίο δυστύχημα σκοτώνοντας την Μαρία Κουλούρη . Στις 6 του Δεκέμβρη πραγματοποιήθηκε στο κέντρο της Αθήνας πορεία αλληλεγγύης στη δυναμική αντίσταση της Λευκίμμης . Το ίδιο βράδυ , δυο μπάτσοι («ειδικοί φρουροί») διερχόμενοι από το κέντρο των εξαρχείων , που πλέον έχει κατοχυρωθεί ως περιοχή περιορισμένου ελέγχου για τις ένοπλες υπηρεσίες του κράτους , διαπληκτίζονται με παρευρισκόμενους ανθρώπους και αφού αφήνουν το περιπολικό τους δίπλα σε μια διμοιρία των ματ επιστρέφουν και πυροβολούν σκοτώνοντας με δυο σφαίρες τον δεκαπεντάχρονο Αλέξανδρο Γρηγορόπουλο . Το πολιτικό κλίμα για μια βίαιη επιχείρηση αλλαγής των αντικειμενικών συσχετισμών σ' αυτήν την ιστορική κεντρική γειτονιά της πόλης φτιαχνόταν για καιρό από τους μηχανισμούς προπαγάνδας και από στελέχη του κράτους . Ο μπάτσος Κορκωνέας πήρε την πρωτοβουλία να υλοποιήσει τις απειλές των προϊσταμένων του και τις προτροπές των δημοσιογράφων . Αλλά τώρα ο τρόμος που προσπαθεί το κράτος να μπολιάσει στην κοινωνία γίνεται οργή . Και όλες οι απώλειες του παρελθόντος συσσωρεύονται και ατσαλώνουν την οργή . Η δολοφονία του Αλέξανδρου είναι το έναυσμα μιας γενικής επίθεσης των αναρχικών , όλων των γενεών , σε ότι ανήκει στον πολιτισμό της εξουσίας και γίνεται η αφορμή για την μεγαλύτερη κοινωνική εξέγερση στην Ελλάδα , στην μεταπολεμική ιστορία τουλάχιστον , που συμπαρέσυρε στον δρόμο ανθρώπους σε όλον τον πλανήτη .

Μετά την δολοφονία του Μιχάλη Πρέκα τίποτα δεν ήταν πια το ίδιο . Μετά την δολοφονία του Χριστόφορου Μαρίνου τίποτα δεν ήταν πια το ίδιο . Μετά την δολοφονία του Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου τίποτα δεν είναι πια το ίδιο . Κάθε πλήγμα στον αγώνα για την κοινωνική απελευθέρωση από τα δεσμά του κράτους και του κεφαλαίου αργά ή γρήγορα τον

ξαναδυναμώνει , γεννώντας εξέγερση . Διότι το κράτος εξοντώνει ανθρώπους και διαλύει κοινωνίες για να παράγει έλεγχο και εκμετάλλευση , αλλά η αναρχία εκβάλλει , διαλεκτικά , από ένα κοινό δυναμικό ελευθερίας και αλληλεγγύης ριζικά ισχυρότερο από την εφήμερη επιβολή του φόβου , της ιδιοτέλειας , της φυγοπονίας και της υποκρισίας . Καμία εξουσία και καμία σιωπή δεν έχουν καταφέρει ποτέ να εξαφανίσουν την μνήμη των εγκλημάτων τους και την επαναστατική μνήμη .

Ο σύντροφος Χριστόφορος Μαρίνος , μέσα στην σύγχρονη εμπειρία της αναρχίας στην Ελλάδα , δίδαξε την αταλάντευτη στράτευση στον αγώνα για την αναρχία ? έναν υπαρξιακό αυτοκαθορισμό ολοκληρωτικά ηθικό , ολοκληρωτικά εξεγερσιακό , ολοκληρωτικά αντικρατικό , ολοκληρωτικά πολιτικό . Δίδαξε με την στάση του την ακεραιότητα της εχθρότητας ενάντια στον κόσμο της κυριαρχίας . Δίδαξε με την διαδρομή του την ατομική συνέπεια στις ατομικές και συλλογικές ρηξιακές επιλογές . Απαραίτητο εχέγγυο της αξιοπιστίας των προταγμάτων μας . Κατέδειξε με τις πράξεις του την ένταση των διακυβευμάτων που συνοδεύουν την θραύση των ορίων ελέγχου του κράτους . Αποσάρθρωσε με την ορμητικότητα του τα ιδεολογικά προκαλύμματα του σεχταρισμού και τους δικούς του καταγωγικούς δεσμούς με την γενικευμένη κουλτούρα της φατρίας . Εξέθεσε το τρομικό και ενοχικό υπόβαθρο κάθε συμβατικού αυτοπεριορισμού της αντίστασης . Κατέδειξε με το τέλος του , όπως και ο Μιχάλης Πρέκας , τον κανιβαλικό πυρήνα της αστικής κοινωνίας , που συγκαλύπτεται από το θέατρο της δημοκρατίας και από τις σαγήνες του φιλελευθερισμού .

Ως συνεχιστής της αναρχικής επαναστατικής παράδοσης μετείχε στους αγώνες της εποχής του . Ως συνεχιστής της αναρχικής επαναστατικής παράδοσης επιδίωκε την ενότητα των αναρχικών απέναντι σε ένα οργανωμένο σύστημα βίας , αφομοίωσης και εκμετάλλευσης . Με τα σχίσματα που προκάλεσε σ'έναν κόσμο έτοιμο να σχιστεί διδασκόμαστε το ήθος που ήταν σε ανεπάρκεια . Ως συνεχιστής της αναρχικής επαναστατικής παράδοσης έγινε αρνητής του νόμου , χωρίς να χαριστεί στην φετιχιστική παραφιλολογία του αριστερού ανταρτισμού και χωρίς να υποπέσει στην βερμπαλιστική αυταρέσκεια και στον αστικό αντικοινωνισμό της νεοετσαγιεφικής παραμυθίας . Ως συνεχιστής της αναρχικής επαναστατικής παράδοσης εμπλούτισε τον λόγο της αναρχίας με εκείνο το κομμάτι της συλλογικής συνείδησης που αντιστοιχούσε στη δική του δράση . Ως συνεχιστής της αναρχικής επαναστατικής παράδοσης αντάμωσε τον θάνατο αγωνιζόμενος .

Το παραπάνω κείμενο είναι η πολιτική κατάθεση της μνήμης ενός συντρόφου που γνώρισε τον Χριστόφορο Μαρίνο μέσα σε αγώνες και ανέπτυξε μαζί του μια εγκάρδια σχέση χωρίς μικροπολιτικές εξαρτήσεις ή τυπικές δεσμεύσεις , που διατηρήθηκε μέχρι τέλους .